

Замкавы комплекс у Любчы

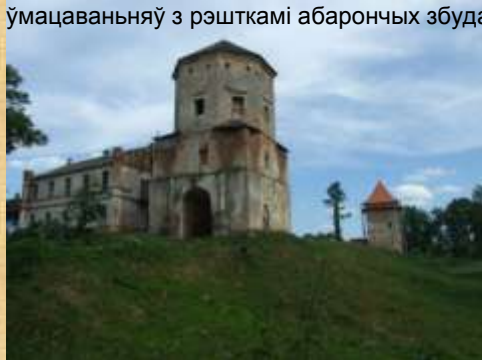

1.1 Прадмет дасьледаваньня

Прадметам дасьледаваньня выступае замкавы комплекс у г. п. Любча Наваградзкага раёну, які ўлучае замак XVI - пач. XX стст. і рэгулярны парк XVII - XIX стст.

Фрагменты замкавага комплексу зьяўляецца гісторыка-культурнай каштоўнасьцю рэспубліканскай катэгорыі (II) у складзе:

- вежаў
- земляных ўмацаваньняў з рэшткамі абарончых збудаваньняў
- флігеля

1.2 Гісторыя разьвіцьця замкавага комплексу

1. другая пал. XVI – XVII ст. – пачатак будаўніцтва ў рэнесансна-гатычным стылі, якое завяршаецца будаўніцтвам прынамсі 2 вежаў і каменнага палаца
 - рэзыдэнцыя роду Кішак
2. пач. XVII ст – сяр. XVII ст. – дабудова замка Крыштапам і Янушам Радзівіламі з элементамі фахвэрка; будоўля драўлянага палаца
 - рэзыдэнцыя роду Радзівілаў

1.2 Гісторыя разьвіцьця замкавага комплексу

3. другая палова XVII ст. – першая палова XIX ст. – разбурэньне замка ў 1659 г., частковы рамонт замку пасля 1660 г. і пабудова драўлянага палаца, зафіксаванага на малюнку Я. Пешкі. Спалены ў Паўночную вайну (1700-1721)
 - месца часовага пражываньня прадстаўнікоў роду Радзівілаў, але пераважна арандатараў замка

1.2 Гісторыя разьвіцьця замкавага комплексу

5. другая палова XIX – пач. XX ст. – перабудова разбуранага замка, узьвядзеньне корпуса й палаца ў нэагатычным стылі й спроба зьвязаць яго ў адзіную кампазыцыю з рэгулярным паркам і пладовым садам, закладзеным адразу за замкавымі ірвом

- рэзыдэнцыя Пекераў-Набокавых

1.2 Гісторыя разьвіцьця замкавага комплексу

6. 20-я гг. XX ст. – канец XX ст. – разбураны ў Першую сусьветную вайну палац перабудаваны пасля II Сусьветнай вайны ў школу
- функцыянальнае прызначэньне – маёнтак Набокавых (да 1936), манастырскі цэнтар (1936-1939), школа (ад 1939), УПК (па сёньняшні час)

1.2 Гісторыя разьвіцьця замкавага комплексу

6. кан. XX ст. - пач. XXI ст. пачатак рэстаўрацыйных працаў на Любчанскім замку – падвядзеньне пад дах Кутняй вежы, рэканструкцыя прыбудовы каля яе, замена дахавага пакрыцьця Брамнай вежы, пачатак ўзьвядзеньня абарончага муру паміж Кутняй і Брамнай вежы

– функцыянальнае прызначэньне : жыллёвы корпус, УПК

1.3 Прасторава-функцыянальнае разьмяшчэньне

1.3 Прасторава-функцыянальнае размяшчэнне

- на ўскрайку мястэчка, на высокім беразе Нёмна
- абкружаны з трох бакоў абарончым ірвом, а з чацьвертага - ракой
- зьвязаны восевай вуліцай з цэнтрам мястэчка
- візуальна закрыты ад мястэчка паркам
- праз паркавыя алеі зьвязаны з былой гаспадарчай, сёньняшняй жылой зонай і трасай Наваградак - Карэлічы
- уключаны ў жылую зону мястэчка

2.1 Гісторыка-культурныя вартасьці замкавага комплексу

Замак — ступень захаванасьці:

- Фрагмэнты замка канцу XVI ст. - 2 вежы, падмуркі 3-й вежы і склеп палаца, валы
- Флігель канца XIX ст.-пач. XX ст.
- Элементы палаца кан. XIX ст.
- Падпорная сьцяна

Архітэктурныя асаблівасьці:

- Зьмяшаны готыка-рэнэсансавы стыль вежаў
- Зграфіто
- Фахвэрк

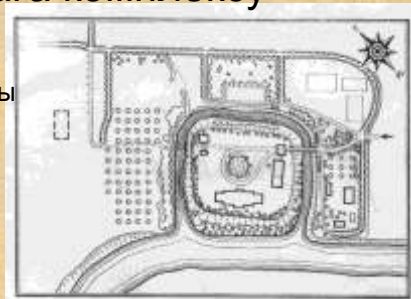
Гісторыка-культурнае значэньне:

- Культурны і духоўны цэнтар эпохі Рэнэсансу
- Рэзыдэнцыя Радзівілаў
- Месца жыцця і творчасьці знакамітых філёзафаў, літаратараў, мастакоў, дасьледчыкаў, грамадзкіх дзеячоў
- Месца нараджэньня слаўтага кампазытара Мікалая Набокава

2.1 Гісторыка-культурныя вартасці замкавага комплексу

Парк мае гістарычную каштоўнасць як рэгулярны парк XVII-XIX з экзотамі арэxu шэрага, лістоўніцы эўрапейскай і інш.

3.1 Вызначэнне аптымальнага стану замкавага комплексу

- адноўленыя Кутняя і Брамная вежы XVI ст
- рэканструяваная прыбудова да Кутняй вежы з элементамі фахвэрка
- рэканструяваны мур з элементамі фахвэрка паміж Кутняй і Брамнай вежай з разрывам пасярэдзіне, што стварае візуальна-плястычную сувязь парка і палаца
- адноўлены неагатычны палац канца XIX ст.
- адрэстаўраваны флігель канца XIX ст.

3.2 Праблемы дасягнення аптымальнага стану і захавання гісторыка-культурных вартасцяў

1. разбуранасць замкавых пабудоваў
2. неўпарадкаванасць тэрыторыі замкавага комплексу
3. неадэкватнасць функцыянальнага выкарыстання замка
4. выключанасць з праграмы ўстойлівага развіцця мястэчка
5. неўсведамленне вартасцяў помніка, што абумоўлена
 1. адсутнасцю цэласнага ўспрыняцця замкавага комплексу як помніка гісторыі і культуры
 2. візуальнай схаванасцю замка ад патэнцыйных турыстаў

3.3 Шляхі вырашэння праблем а. разбуранасці замка

Праблемы :

- разбуранасць замка
- занядбанасць парка

Спосабы вырашэння

- правядзенне захадаў па ўпарадкаванні тэрыторыі замка
- кансэрвацыя альбо рэканструкцыя замкавых пабудоваў
- распрацоўка і выкананне праграмы догляду парка
- фармаванне плястычнай формы замчышча шляхам падсыпкі гравію і высадкі дрэў

3.3 Шляхі вырашэння праблем б. візуальнай закрытасці замка

Праблемы :

- закрытасць паркам
- адсутнасць указальнікаў на замкавы комплекс і інтэрпрэтацыйных схемаў на асноўных шляхах празь Любчу

Спосабы развязання праблем:

- абазначэнне шляхоў да замку
 - удасканаленне існых абазначэнняў
 - стварэнне новых інфармацыйных стэндаў
 - рэканструкцыя знішчаных элементаў гарадзкой пляніроўкі і наданне ім інфармацыйных функцый

3.3 Шляхі вырашэння праблем б. візуальнай закрытасці замка

- выкарыстанне новых шляхоў пад'езду да замку
 - увядзенне ў выкарыстанне другасных дарог (былых уяздных алей) для пад'езду да замку
- раскрыццё паркавых перспектыв
 - упарадкаванне паркавых алёяў якія адкрываюцца на замак
- выкарыстанне ўжо існых відаў на замак з-за Нёмана
 - стварэнне магчымасцяў для спынення на тым беразе Нёмана
 - усталяванне інфармацыйных знакаў на трасе
 - пераназванне вуліц (Леніна = Замкавая)

3.3 Шляхі вырашэння праблем б. неразв'ітасці шляхоў зносін вакол замка

Праблемы :

- ператварэнне замка ў месца паркоўкі
- абмежаванасць турыстычнага патоку (уваход-выхад наведнікаў толькі брамным уваходам, вымушаны пошук іншых шляхоў транзіту праз замак)
- разбурэнне плястычнай і эстэтычнай формы замчышча (пратаптаныя сцяжыны, пляміны ад вогнішчаў)
- стварэнне на замчышчы пляцоўкі для распіцця спіртowych напояў

3.3 Шляхі вырашэння праблем в. неразв'ітасці шляхоў зносін вакол замка

- забарона ўезду транспарту на замак
- стварэнне альтэрнатывы шляхам праз замак
 - стварэнне пешага шляху па ірву замка (плыня вады = плыня людзей)
 - стварэнне трывалай пешай дарогі пад замкам з боку Нёмана
 - стварэнне маста на той бок ірва, што будзе адпавядаць натуральнай пляніроўцы ўздоўж Нёмана
 - стварэнне аглядальнай пляцоўкі са спускам да вады
 - стварэнне роварных дарожак, які будуць весьці ў абыход замка ўздоўж Нёмана да Святога возера
 - стварэнне шляхоў камунікацый і інфраструктуры на тым беразе Нёмана
- стварэнне дадатковай інфраструктуры вакол замка, у тым ліку малых архітэктурных формаў для адводу ўвагі
 - абсталяванне месцаў адпачынку ў парку (альтанкі, лавы), садзе, на берагах Нёмана
 - стварэнне ландшафтных і скульптурных кампазіцый на шляху па ірве (інтэрпрэтацыйных інсталяцый)
 - музэіфікацыя руін трэцяй вежы
 - інтэрпрэтацыя падпорнай сцяны

3.3 Шляхі вырашэння праблем в. функцыянальнага выкарыстаньне замка

Праблемы

- прысутнасьць прадметаў жыццядзейнасьці ў гістарычным асяроддзі
- прысутнасьць транспарту
- скажэньне архітэктурнага аблічча праз усталяваньне тэхнічным прыладаў

Рашэньне праблемаў:

- абавязковае ўзгадненьне ўсталяваньня новай апаратуры на замкавых будынках
- забарона ўезду прыватнага транспарту, апроч ровараў
- зьмяненне функцыянальнага прызначэньня замкавых будынкаў
 - корпус (жылы дом) → мастацкая школа з этнаграфічным ухілам (+ шапік продажу сувэніраў)
 - палац (пасля аднаўленьня) → культурна-адукацыйны цэнтр (2 бібліятэкі, карцінная галерэя імя Міхала Дучыца, заля ўрачыстасьцяў, канфэрэнц-заля, інфармацыйны цэнтар, заля для часовых выставаў, музэй у склепе)
 - вежы + адноўленая сьцяна → музэй
 - замчышча – сцэна (-клуба)
 - фальварак – жылая зона (турстычная вёска: пруды, сталоўка, хаткі,)

3.3 Шляхі вырашэння праблем г. рознароднасьці ўспрыняцьця замка

Праблемы :

- суіснаваньне будынкаў XVI і XX стст.
- існаваньне руінаў, аўтэнтчных і рэканструяваных фрагмэнтаў
- суіснаваньне помніка рэнэсанснай культуры і савецкага мэмарыялу
- скажэньне архітэктурнага аблічча праз прыўнясьленьне элемэнтаў сучаснага жыцця
- рознаплянаваць у функцыянальным пляне (жылы дом – аўташкола - вежы)

1. скажэньне архітэктурнага аблічча праз прыўнясеньне элементаў сучаснага жыцця
2. суіснаваньне помніка рэнэсанснай культуры і савецкага мэмарыялу

3.3 Шляхі вырашэньня праблем г. рознароднасьці ўспрыняцьця замка

Спосабы рашэньня :

- забарона на прыўнясеньне новых элементаў у архітэктурнае аблічча замкавых пабудоваў
- раскрыцьцё руін і іх кансэрвацыя
 - музэіфікацыя руін трэцяй вежы
- маскаваньне пазакантэкставых аб'ектаў сродкамі азеляненьня
 - стварэньне зялёнай каплічкі вакол савецкага мэмарыялу
- стварэньне тэматычна аднастайнай функцыянальнасьці помнікаў
 - ператварэньне замкавага комплексу ў асяродак культунага жыцця
- стварэньне сродкамі ландшафтнага дызайну ўяўных межаў паміж стылёва і гістарычна разнастайнымі аб'ектамі
 - стварэньне зялёных насаджэньняў перад будынкамі XIX – XX ст. для візуальнага адмежаваньня ад будынкаў XVI ст.